Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

про результати відвідування
Звенигородського будинку-інтернату для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю

08.07.2026

м. Черкаси, 2026 рік

І. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19[1] Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 08.07.2026 групою національного превентивного механізму (далі – група НПМ) здійснено відвідування Звенигородського будинку-інтернату для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю (далі – заклад, будинок-інтернат).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Тарановська Юлія Анатоліївна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи);

Проценко Людмила Петрівна, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Заклад знаходиться за адресою: вул. В. Чорновола, буд. 126, м. Звенигородка, Звенигородський р-н, Черкаська обл., 20202.

Директор будинку-інтернату – **Грицик Леонід Володимирович**.

Відповідно до Положення, затвердженого розпорядженням голови Черкаської обласної ради від 14.08.2018 № 247-р (у редакції розпорядження голови Черкаської обласної ради від 10.03.2025 № 60-р), Звенигородський будинок-інтернат для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю є стаціонарним інтернатним закладом соціального захисту, утвореним для цілодобового проживання (перебування) та догляду за громадянами похилого віку, особами зі стійкими інтелектуальними та/або психічними порушеннями, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, соціального догляду, соціально-побутового, медичного обслуговування, соціальних послуг і комплексу реабілітаційних заходів і яким згідно з висновком лікарської комісії за участю лікаря-психіатра не протипоказане перебування в будинку-інтернаті.

Засновником інтернату є Черкаська обласна рада, яка в установленому чинним законодавством порядку представляє спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст Черкаської області та здійснює управління об'єктом комунальної власності.

Основними завданнями закладу є:

1. Забезпечення прав та інтересів підопічних, створення належних умов для проживання/перебування, соціально-побутового обслуговування, денної зайнятості (заняття творчістю, дозвілля, навчання, добровільна праця) та надання медичної допомоги підопічним.

2. Стимулювання особистої заінтересованості підопічних у збереженні соціальної активності та здатності до самообслуговування.

3. Надання соціальних послуг підопічним (стаціонарний догляд, паліативний догляд, соціальна адаптація, представництво інтересів, інформування, посередництво, консультування, соціальна профілактика, соціально-психологічна реабілітація, переклад жестовою мовою).

4. Проведення комплексу реабілітаційних заходів (для осіб з інвалідністю, відповідно до індивідуального плану комплексної реабілітації).

Підопічні відповідно до встановлених норм забезпечуються:

1. Житловими приміщеннями для проживання (перебування) та комунальними послугами.

2. Предметами, матеріалами, м'яким і твердим інвентарем (одягом, взуттям, постільною білизною, засобами особистої гігієни, столовим посудом).

3. Раціональним не менше ніж чотириразовим харчуванням, у тому числі дієтичним, з урахуванням віку та стану здоров'я у межах натуральних норм харчування (проміжки часу між прийманням їжі не повинні перевищувати чотирьох годин, останнє приймання їжі здійснюється за дві години до сну).

4. Лікарськими засобами, технічними та іншими засобами і виробами медичного призначення у порядку, встановленому законодавством.

Підопічним гарантується:

1. Надання медичної допомоги, у тому числі екстреної, за наявності медичних показань, консультації, стаціонарне лікування на базі закладів охорони здоров'я відповідно до законодавства.

2. Створення умов для участі в культурно-масових заходах та комплексні реабілітаційні заходи.

3. Забезпечення денної зайнятості (заняття творчістю, дозвілля, навчання, добровільна праця тощо) з урахуванням стану здоров'я та бажання підопічних.

4. Захист прав та підтримка, інформування щодо прав підопічних, представництва їх інтересів.

Заклад розрахований на 330 ліжко-місць. Станом на 08.06.2026 у ньому фактично перебувало 366 осіб, з яких 49 – внутрішньо переміщені особи.

У інтернаті функціонують:

геріатричне відділення, у якому 125 осіб, з них 48 жінок, 77 чоловіків, 104 особи з обмеженою руховою активністю;

психоневрологічне відділення, у якому 241 осіб з них: 125 жінок, 116 чоловіків, 67 осіб з обмеженою руховою активністю.

Загалом у закладі перебуває 293 особи з інвалідністю та 3 учасники бойових дій.

Протягом 2025 року кількість померлих становить 48 осіб, за 6 місяців 2026 року – 27 осіб. Основною причиною смерті є серцево-судинна недостатність.

В закладі проживає 62 недієздатні особи, з яких для 34 осіб опікуном є будинок-інтернат в особі директора Грицика Л.В. Наказом директора призначені особи, відповідальні за прийняття та подальше використання коштів недієздатних підопічних.

Штатна чисельність працівників будинку-інтернату становить 257 штатних одиниць. Фактично в інтернаті працює 249 осіб, вакантними є 8 посад, зокрема посади: завідувач медичним відділенням, терапевт, невропатолог, хірург, травматолог, лікар УЗД, психіатр, стоматолог).

За результатами аналізу посадових інструкцій та функціональних обов'язків медичного персоналу закладу встановлено, що до всіх посадових інструкцій медичного персоналу включено положення щодо заборони катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи

покарання відповідно до статті 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Фінансування закладу у 2025 році становило 63 802 632,00 грн. За рахунок спеціального фонду отримано в 2025 році 14 014 318,35 грн., в тому числі благодійної допомоги 1 600 370,00 грн. Заклад профінансовано за 6 місяців 2026 року в сумі 45 888 458,00 грн. За рахунок спеціального фонду отримано за 6 місяців 2026 року 10 144 469,23 грн., у тому числі благодійна допомога 3 578 047,00 грн.

Вартість утримання одного мешканця на добу становить 674,06 грн., з них харчування 133,91 грн., медикаменти та перев'язувальні матеріали 33,11 грн.

Заклад забезпечений продуктами харчування, медикаментами та м'яким інвентарем. На складі обліковується запас продуктів харчування тривалого зберігання, також закуплено запас необхідних медикаментів на 21 день.

Для мешканців закладу створено належні комунально-побутові умови. Житлові кімнати розраховані на проживання 1-4 осіб. У житловому корпусі наявні 2 пасажирських та 1 грузовий ліфти. Є їдальня, харчоблок, лікувально-виробничі майстерні, перукарня, актова зала, бібліотека, кімната духовності, тренажерний зал, сенсорна кімната, читальна зала, підвал облаштований під найпростіше укриття, свердловини. Також облаштовано 4 генератори для безперебійної роботи установи. Для забезпечення мешканців продуктами харчування діють хлібопекарський, макаронний, кондитерський та консервний цехи, які повністю задовольняють потреби мешканців. Інтернатний заклад має власне підсобне господарство, яке забезпечує заклад продуктами харчування (овочі, м'ясо та молоко).

В закладі протягом 2025-2026 років відремонтовано приміщення для хворих з обмеженими руховими можливостями, облаштовано кабінет УЗД, отримано благодійно апарат УЗД, благодійно також придбано генератор, холодильники, пральні машини, функціональні ліжка, Облаштовано парк для відпочинку мешканців, встановлено альтанки, фонтан. Отримано благодійно інтерактивну дошку для культурно-масової роботи, та проведення занять в Університеті ІІІ віку.

У будинку-інтернаті діє Університет ІІІ віку для мешканців із збереженим інтелектом , в якому працює 4 факультети:

- історико-краєзнавчий;
- прикладного мистецтва;
- за здоровий спосіб життя;
- факультет комп'ютерних технологій.

Заняття на факультетах проводяться протягом навчального року (з вересня по травень) з використанням різних методів навчання: доповіді, лекції, навчання в парах, дебати, дискусії, індивідуальні вправи, зустрічі з цікавими людьми, розповіді історій, вирішення проблемних ситуацій, конференції, гра, демонстрація, показ, екскурсії тощо.

Для забезпечення якісної роботи Університету ІІІ віку, залучено 32 волонтери із числа працівників як будинку-інтернату так і Звенигородського краєзнавчого музею, центральної районної бібліотеки імені Ю. Кримського, дитячої художньої школи, районного центру дитячої та юнацької творчості, директорів навчальних закладів, учителів шкіл, лікарів центральної районної лікарні, місцевих

краєзнавців, поетів, композиторів. На факультетах Університету ІІІ віку навчається 62 мешканці різного віку від 25 до 85 років. 28 з них одночасно відвідували 2-3-4 факультети відповідно до уподобань.

В установі облаштовано сенсорну кімнату в якій проводиться:

1. Дихальна гімнастика та м'язова релаксація.
2. Вправи на розвиток когнітивних функцій.
3. Ігровий практикум з навчання технік керування емоціями, зняття м'язового та емоційного напруження тощо.
4. Аромотерапія.
5. Музичний супровід , музикотерапія.

Територія будинку-інтернату огороджена та облаштована місцями для відпочинку підопічних.

Заклад оснащений системами водопостачання та пожежної сигналізації, забезпечений первинними засобами пожежогасіння (вогнегасниками) належної якості. Вікна будівель не заґратовані. Температурний режим у житлових кімнатах та інших приміщеннях відповідає встановленим нормам.

Проєктна потужність будинку-інтернату становить 330 осіб. Станом на день відвідування у закладі перебувало 366 підопічних.

Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 12.04.2024 № 622 заклад включено до переліку суб'єктів господарювання, які отримали ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики. Заклад має ліцензію за спеціальностями: «загальна практика — сімейна медицина» та «сестринська справа».

Відповідно до вимог пункту 4 розділу ІІ Правил зберігання та контролю якості лікарських засобів у лікувально-профілактичних закладах, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 16.12.2003 № 584, у приміщеннях для зберігання лікарських засобів встановлено термометри та гігрометри для контролю температурного режиму і відносної вологості повітря, а також холодильне обладнання для зберігання препаратів із дотриманням визначених температурних умов.

Медична документація у закладі ведеться відповідно до вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України від 14.02.2012 № 110 «Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування» (далі – Інструкція №110).

З метою виконання вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.2020 № 1777 «Про затвердження Заходів та Засобів щодо попередження інфікування при проведенні догляду за пацієнтами» у закладі облаштовано ізолятори для осіб з інфекційними захворюваннями з метою запобігання їх поширенню серед підопічних.

Молодший медичний персонал забезпечує догляд за ліжковими підопічними, зокрема надає допомогу у годуванні та проведенні санітарно-гігієнічних процедур.

Відповідно до пункту 5 Типового положення про будинок-інтернат для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю, затвердженого постановою

Кабінету Міністрів України від 02.09.2020 № 772 (далі – Типове положення), Натуральних добових норм харчування в інтернатних установах для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю, вищих навчальних закладах I-II рівня акредитації сфери управління Мінсоцполітики, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 № 324, у закладі організовано чотириразове збалансоване харчування підопічних, затверджене семиденне та щоденне меню. Відбираються та зберігаються добові проби приготовлених страв, забезпечено контроль за проходженням медичних оглядів персоналом.

Будинок-інтернат забезпечений столовим і кухонним посудом, інвентарем, а також мийними і дезінфікуючими засобами у достатній кількості.

У коридорі закладу на інформаційному стенді розміщено відомості про права та обов'язки підопічних, а також адреси і контактні дані посадових осіб, включаючи Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, до яких можна звернутися у разі порушення прав.

Під час відвідування проведено індивідуальні конфіденційні бесіди з 23 підопічними закладу. Підопічні, які перебували у закладі під час відвідування, були відкритими до спілкування та охоче взаємодіяли з членами групи НПМ.

Від підопічних скарг не надходило.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування будинку-інтернату групою НПМ здійснювалось 31.05.2022.

За результатами попереднього відвідування надано наступні рекомендації:

1. Департаменту соціального захисту населення Черкаської обласної державної адміністрації:

- прийняти до уваги рекомендації за наслідками моніторингового візиту;
- в межах компетенції вжити заходів реагування на виявлені недоліки;
- забезпечити контроль за реалізацією прав підопічних закладу.

2. Директору Звенигородського будинку-інтернату для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю:

- вжити заходів, спрямованих на недопущення та усунення всіх зазначених у звіті недоліків та порушень.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України).

1. У порушення пункту 1 розділу VIII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, пункту 6 Типового положення, пункту 2.3 розділу 2 Положення у закладі неналежно здійснюється спостереження за станом здоров'я підопічних. Зокрема, щодо осіб, хворих на цукровий діабет, у яких під час планового (щомісячного) вимірювання рівня глюкози в крові були зафіксовані підвищені показники, після коригування медикаментозної терапії не проводиться контрольне вимірювання рівня глюкози.

2. На день відвідування не усі підопічні мали укладені декларації про вибір

лікаря, який надає первинну медичну допомогу, що унеможливлює отримання медичних послуг, передбачених програмою державних гарантій медичного обслуговування населення у 2025 році, затвердженою постановою Кабінету Міністру України від 24.12.2024 № 1503.

3. У приміщенні, де зберігаються лікарські засоби, відсутній гігрометр для здійснення контролю за відносною вологістю повітря. Відповідно до пункту 4 розділу ІІ Правил, у приміщенні для зберігання лікарських засобів слід підтримувати вологість повітря, яке відповідає вимогам інструкції для медичного застосування лікарського засобу.

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 48 Конституції України).

4. У ході відвідування закладу групою НПМ встановлено факти перенаселення в окремих житлових кімнатах підопічних, що свідчить про порушення встановлених норм житлової площі на одну особу та невідповідність вимогам Державних будівельних норм України В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення» (далі – ДБН В.2.2-18:2007). Відповідно до підпункту 6.1.1.2 пункту 6.1 ДБН В.2.2-18:2007 площа житлових кімнат у відділеннях для осіб, спроможних самостійно пересуватися, повинна становити не менше 8 м² на одну особу, а для осіб з інвалідністю, які пересуваються на кріслах колісних – не менше 10 м² на одну особу; при цьому площа одномісних кімнат має становити не менше 10 м² та 12 м² відповідно. Виявлені факти свідчать про системне недотримання у закладі вимог ДБН В.2.2-18:2007 щодо мінімальної житлової площі на одну особу, що призводить до перенаселення, погіршення умов проживання підопічних та порушення їх права на належні та безпечні умови перебування у будинку-інтернаті.

5. Групою НПМ встановлено, що проміжок між прийомами їжі перевищував встановлену норму. Так, на день відвідування у закладі був відсутній другий сніданок, а проміжок між сніданком та обідом склав 4 години 30 хвилин.

6. Продукти харчування зберігаються в морозильних камерах з порушенням правил товарного сусідства, що не відповідає вимогам статті 49 Закону «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів». Порушення правил товарного сусідства може призвести до перехресного забруднення, що збільшує ризик харчових отруєнь і порушує санітарні норми.

7. Окрім того, встановлено, що частина продуктів харчування зберігалася без належного маркування, що суперечить пункту 1 статті 32 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», що унеможливлювало їх ідентифікацію, а також контроль за термінами заморожування та придатності.

Зазначене свідчить про неналежну організацію зберігання харчових продуктів та неможливість здійснення належного контролю за їх безпечністю і термінами придатності, що створює ризики для життя та здоров’я підопічних.

ІІІ. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Черкаській обласній військовій адміністрації забезпечити**:**

контроль за усуненням порушень виявлених в ході відвідування закладу;

2. Звенигородському будинку-інтернату для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю:

забезпечити належний контроль за станом здоров'я підопічних відповідно до вимог пункту 1 розділу VIII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198 (далі – Державний стандарт), пункту 6 Типового положення, пункту 2.3 розділу 2 Положення;

забезпечити укладення декларацій про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу, усіма підопічними або їх законними представниками (за наявності підстав), для забезпечення доступу до медичних послуг;

оснастити приміщення для зберігання лікарських засобів гігрометром та організувати постійний контроль температури і відносної вологості повітря відповідно до вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України № 584;

дотримання встановлених державними будівельними нормами вимог щодо житлової площі на одну особу;

забезпечити організацію харчування підопічних відповідно до встановлених норм, з дотриманням режиму та інтервалів між прийомами їжі;

забезпечити зберігання харчових продуктів відповідно до вимог Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», у тому числі з дотриманням правил товарного сусідства;

забезпечити належне маркування харчових продуктів із зазначенням необхідної інформації щодо їх ідентифікації, дати відкриття (заморожування) та термінів придатності.

Додаток: фотоматеріали на 4 арк.

Керівник групи НПМ
Головний спеціаліст Відділу
Сприяння роботі регіональних
представництв Секретаріату
Уповноваженого Верховної
Ради України з прав людини **Юлія ТАРАНОВСЬКА**

фото 1

фото 2

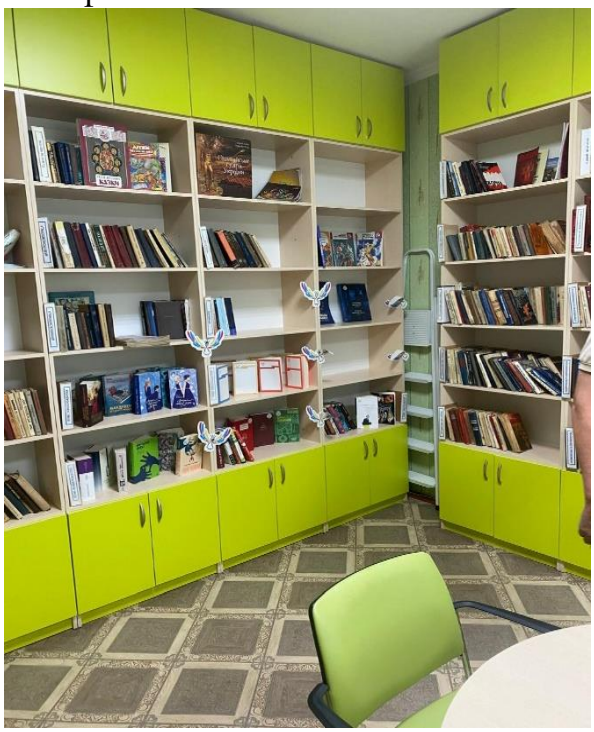

фото 3

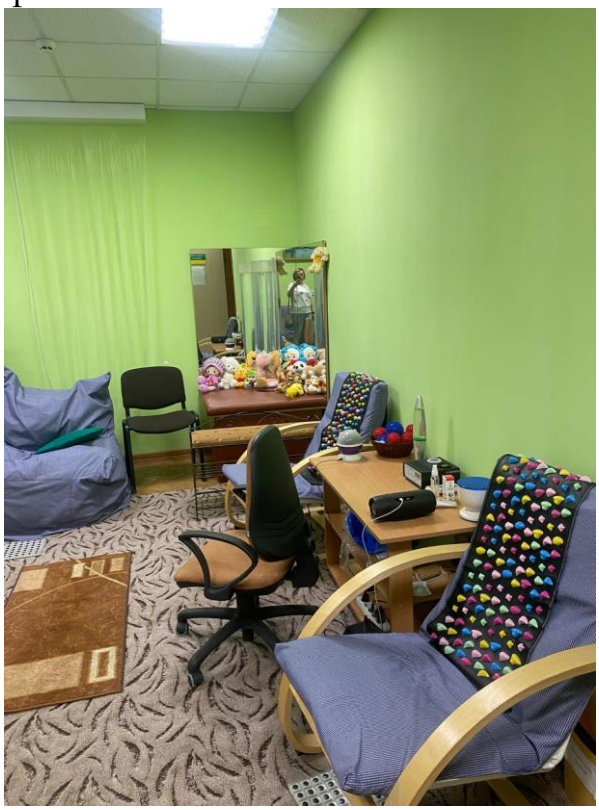

фото 4

фото 5

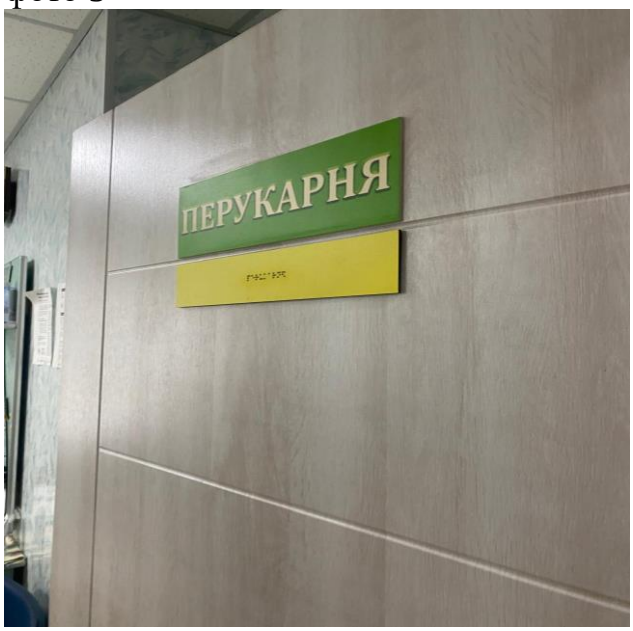

фото 6

фото 7

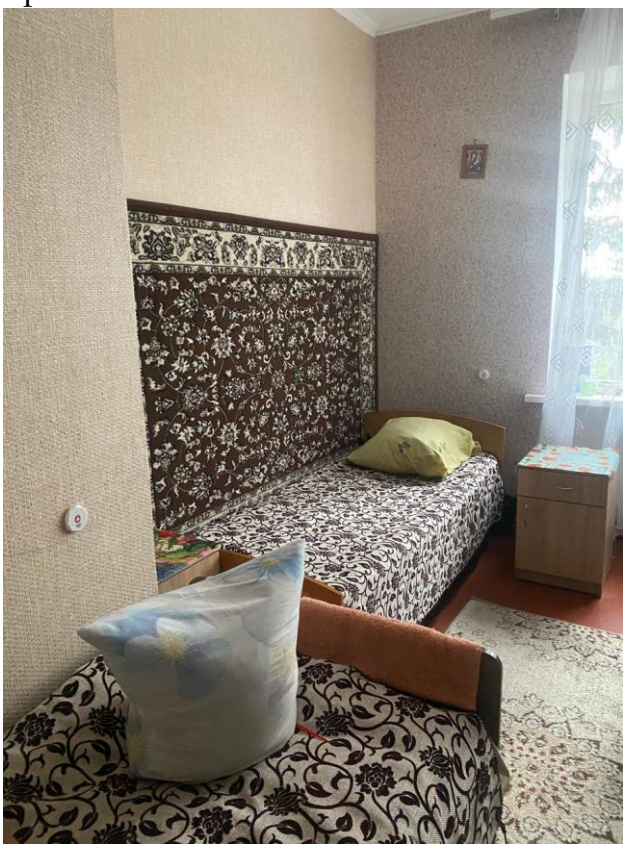

фото 8

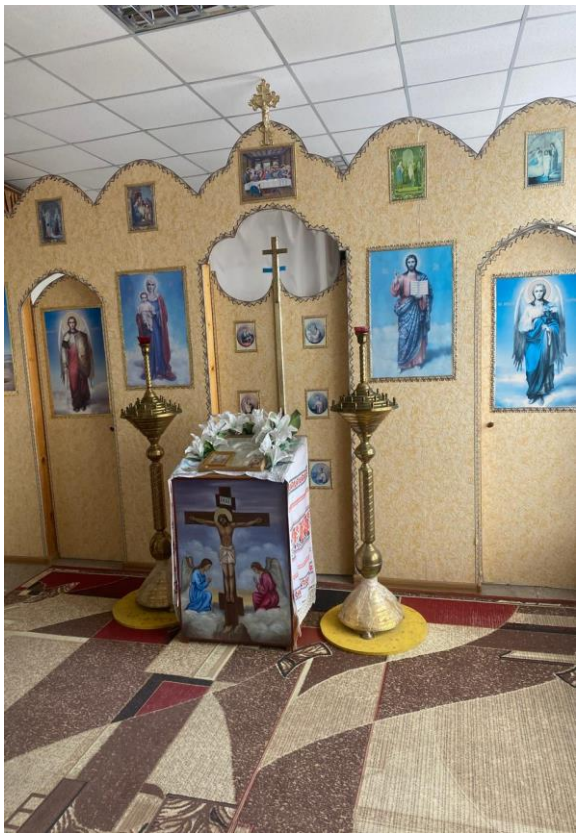

фото 9

фото 10

фото 11

фото 12

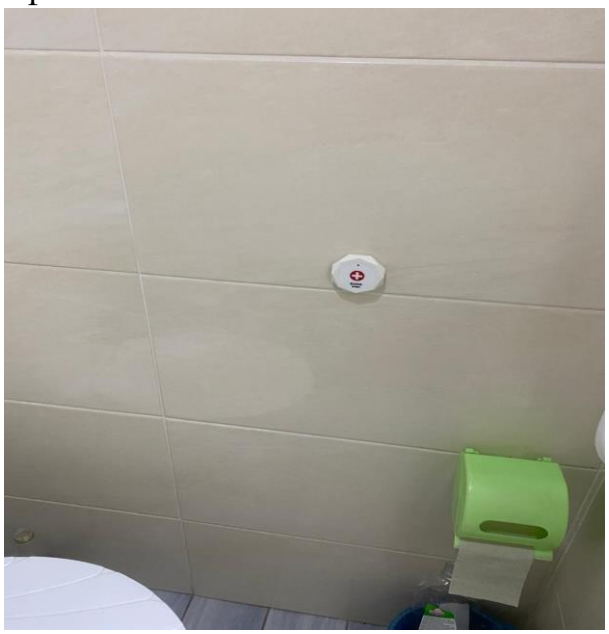

фото 13

фото 14

